



## حکومت عدل

**کلیدواژه:** حکومت عدل، پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله.  
**پرسش:** آیا در زمان پیامبر اسلام - صلی‌الله‌علیه‌وآله - حکومت عدل تشکیل شد؟  
**پاسخ:**  
پیش از پرداختن به پاسخ، بیان نکته‌ای لازم به نظر می‌رسد.

### فهرست مندرجات

- ۱ - نکته‌ای درباره رهبران دینی و غیر دینی،  
۱.۱ - حدیثی از پیامبر
- ۲ - رفتار اصحاب پیامبر
- ۳ - نتیجه بحث
- ۴ - پانویس
- ۵ - منبع

### نکته‌ای درباره رهبران دینی و غیر دینی

هرچند در رأس حکومت یک نفر به‌عنوان رهبر یا پادشاه و یا با عنوان دیگری وجود دارد، اما این بدان معنا نیست که حکومت توسط یک فرد اداره می‌شود؛ بلکه به‌طور عادی به‌هیچ‌وجه یک نفر نمی‌تواند به تمام موارد و جزئیات تصمیمات اتخاذشده تسلط و احاطه داشته باشد؛ از این رو مسئول اول مملکت ضمن داشتن معاونان و مشاوران، نوعاً برای هر منطقه‌ای فرمانده و مسئولی برمی‌گزیند تا او را در اداره کشور کمک کنند که در مواقع لزوم هم آنان باید پاسخ‌گو باشند.  
این اصل در مورد تمام رهبران - اعم از دینی و غیر دینی - وجود دارد و شامل [پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله](#) نیز می‌شود.

### ← حدیثی از پیامبر

پیامبر [اسلام](#) - صلی‌الله‌علیه‌وآله - می‌فرماید: من براساس شواهد و قسم‌هایی که دو طرف دعوا [اقامه](#) می‌کنند، حکم می‌کنم، و برخی نسبت به بعضی دیگر در اقامه دلیل سخنورتر هستند (گرچه ناحق هستند، اما با [زبان](#) گویایشان بر دیگری پیروز می‌شوند)، پس کسی که با [حکم](#) من به مال برادرش دست یافت در حقیقت قطعه‌ای از [آتش](#) را به جنگ آورد.  
[کنین](#)، کافی، ج ۷، ص ۴۱۴، دارالکتب الإسلامیة تهران، ۱۳۶۵ش.

یعنی حکم پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - هم مانند دیگران براساس [علم غیب](#) نیست؛ بلکه آن حضرت - صلی‌الله‌علیه‌وآله - نیز براساس ظاهر ادله حکم می‌کند.  
[آ](#) اگرچه در بسیاری از موارد خداوند توسط پیک وحی پیامبر را از واقع باخبر می‌ساخت؛ مانند آیه ششم سوره حجرات، اما این کلیت ندارد.

### رفتار اصحاب پیامبر

با توجه به این توضیح روشن می‌شود، اگرچه تمام رفتارهای شخص پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - عادلانه بود و ذره‌ای از [حق](#) منحرف نبود، [آ](#) علامه مجلسی، بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۳۳۹، مؤسسه الوفاء بیروت، ۱۴۰۴ق؛ پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله مشغول تقسیم غنایم بود که ذوالخویصره وارد شد عرض کرد: ای مجد عادلانه تقسیم کن. حضرت صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمود: همین طور است من عادلانه تقسیم کردم. برای بار دوم گفت: ای مجد عادلانه تقسیم کن، عادلانه تقسیم نمی‌کنی. حضرت صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمود: وای بر تو اگر رفتار من عادلانه نیست، پس چه کسی به عدالت رفتار می‌کند....

اما این [سخن](#) نسبت به اصحاب پیامبر صددرصد درست نیست؛ از این رو تاکنون هیچ فردی حتی [پیامبران الهی](#) ادعا نکرده‌اند که تمام اتفاقات رخ داده در زمان حکومتشان و توسط کارگزارانشان صددرصد عادلانه بوده است.

### نتیجه بحث

آری پیامبر - صلی الله علیه وآله - که در رأس حاکمیت قرار داشت، رفتار غیر عادلانه از ایشان سر نزده و بر این اساس می توان حکومت ایشان را حکومت عدل نامید.

#### پانویس

۱. ↑ کلینی، کافی، ج ۷، ص ۴۱۴، دارالکتب الإسلامية تهران، ۱۳۶۵ش.
۲. ↑ اگرچه در بسیاری از موارد خداوند توسط پیک وحی پیامبر را از واقع باخبر می ساخت؛ مانند آیه ششم سورة حجرات، اما این کلیت ندارد.
۳. ↑ علامه مجلسی، بحار الأنوار، ج ۳۲، ص ۳۳۹، مؤسسة الوفاء بیروت، ۱۴۰۴ق؛ پیامبر صلی الله علیه وآله مشغول تقسیم غنایم بود که ذوالخویصره وارد شد عرض کرد: ای مجد عادلانه تقسیم کن. حضرت صلی الله علیه وآله فرمود: همین طور است من عادلانه تقسیم کردم. برای بار دوم گفت: ای مجد عادلانه تقسیم کن، عادلانه تقسیم نمی کنی. حضرت صلی الله علیه وآله فرمود: وای بر تو اگر رفتار من عادلانه نیست، پس چه کسی به عدالت رفتار می کند....

#### منبع

پایگاه اسلام کوئست.

رده های این صفحه : تاریخ اسلام | سیره پیامبر